ՀՆԳԵՏԱՍՏԱՆԵՐՈՑ ՏԱՐԻ Թիւ 1701 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ — 17 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1884 (Ն. Տ.) 29 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ԱՐԾԱԿ

ՊԱՏՄԱՆԴ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ եւ գաւառաց համար 6 մէճիտ
Վեցամսեայ 3 »
Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 2 դրուշ է. աւելի անգամներու համար սակարկութիւն կը լինի:

Տէր և Տնօրէն Մ. Յ. ՄԷԼԻՔԵԱՆ

ՕՐԱԳԻՐ

ԱԶԳՑԻՆ ԵՒ ՀԱՊԱՔԱԿԱՆ

20 վասպա

ՊԱՏՄԱՆԴ

Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ եւ այլ գրութիւն պէտք է ուղղել Մ. Յ. Մէլիքեանց, Պապը Ալի Ճաստէսի թիւ 20 Տ., Ճիվէլէկեան Էֆէնտիի տպարանը:

Խմբագիր Բ. ՊՈՉԱՃԵԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ 15 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ՓԱՄԱՌ-ՓԱԹԻՊԱ

(Ն. Պ.)

Ինչպէս թրքատանեայց ամենէն ուելի ծանօթ՝ժամանակակից և ժողովրդական երդիչներն են Պլոե-Ա-ռաբայչի նուագող Նահապետեան՝ Հ. Ղեւոնդ Ալիշանն, ու յաւերժայիշատակ Հրանդ՝ Պէշիկթաշլեան Մկրտիչն, նմանպէս, ի Ռուսաստան՝ ամենէն դերասհչակն ու հանրածանօթն, այն վաստակաւորն և ժողովրդականութեան դափնին վայելող դրամատ և բանաստեղծ Մերսո-Գաբրիել Մագիստրոս Ալազ. քահանայի աւագադոյն որդին՝ Թադեոս Քաթիպեան՝ Պ. Ռափայէլ Պատկանեանն է, որոյ հոգևթթիւ դանձերն և ոգեւորիչ տաղերն ամենուրեք կ'երգուին:

Ո՛վ չէ լսած Մայր-Աթոռքի երդեցն, ու ինքզինքը՝ պահ մը Մատեաց ստորոտը և երասխ գետի ափերուն քովիկը չէ նկատած, ու արտասուած . . . :

Ո՛ր Հայորդին՝ թէ իմ ալեւոր տաղը չէ դեղդեղած ու չէ ոգեւորուած . . . :

Թողումք արդէն քնարերգակին ուրիշ ղուարթ և մեղմամղձոտ երգերն, առ այժմ կուգամ Պ. Խըմբագիրը, հետեւեալ կարեւոր նամակին — որ դիպուածով բարեկամի մը ձեռքէ ընդօրինակած եմ — հաճութեամբ յանձնել Ձեզ՝ ի հրատարակութիւն:

Այդ նամակը՝ որչափ ալ՝ Թըրքատանցւոց և Ռուսաստանցւոց այժմ հատասարապէս ծանօթ՝ Պ. Գրիգոր Նիկողոսեանին, համայնուս համակրութեանը իրաւամբ արժանացած այդ գործօն և ազգանուէր երիտասարդին ուղղեալ է, սակայն այդ նամակն՝ աղգային ղգայմանց և ուղղութեան հանրագիտական ծրագիր մը լինելուն, կ'արժէ որ ամէն Հայ ուշադրութեամբ կարդայ և խմաստասիրէ:

Քնարերգակ Պ. Պատկանեանի յիշեալ պատուական նամակը նախ՝ աշուղական գաղտրիկ ներածութեամբ մը կ'սկսի, և ընթերցողին միտքը դոդցնս պարարելով՝ կը պատրաստէ իւր յետագայ դրելիքներուն վերայ, որ ըստ ինքեան իւր հոգևբանական տաղանդին պայծառ ճառագայթ մ'է, և որ մարդկային դրական կեանքը չօշափելով, մեր ազգին նկատմամբ անոր կարեւորութիւնը կը չեշտէ և կը յանձնարարէ, որ՝ «ա՜ այժ Հայերնս ամենահարկաւորը միայն և միայն արուեստն է, մնացած ամէն ուսմունքը հայ խլող են մեր ժողովուրդէն և ո՛չ նոյա հայ տըուող:»

Ա.յս մասին՝ մեք ալ ունիմք առանձինն մեր նկատողութիւնը, զոր ուրիշ անդամ կը յայտնեմք:

Իսկ նամակին խստատական և քաղաքական մասը՝ բոլոր ընթերցողաց յատուկ վերծանութեանը կը յանձնարարեմք, մանաւանդ այն կտորը՝ որ կ'ըսէ, «ոչ մի պատերազմ՝ այնքան մարդասպան պատիւ չէ բերում, որքան որ պատերազմը կեղծաւորների հետ, վասն զի ոչ մի մեղայան այնքան կատաղի և վտանգաւոր չէ, որքան կեղծաւորը. սոյա համար ամեն բան ղէնք է (բայի իսկական աղնիւ զէնքէ) ոտնաքարշութիւնից բռնած մինչև մատնութիւնը, չողոքորթութիւնից բռնած մինչեւ զրպարտութիւնը, գաւթիւնը . . . »:

Կարդալով սոյն տաղերն՝ չափաւոր սոսկան և չառագնին անոնք, որք փիլոնի և վեզարի տակ ծածկուածի ամեն մատնութիւն և գաւթիւն ըրին, մանաւանդ կաթողիկոսական խնդրոյն մէջ: Թերևս մեծանուն բանաստեղծն՝ դիտմամբ ակնարկել կ'ուզէ այն սեւասիրտ և սեւագործ դերասաններն կ'ըսեմ, որք խիղճ չըրին՝ անձնուէր առաքինութիւններն, ձրի աշխատասէրներն՝ ձրիապէս նախատելու և զրպարտելու:

Նամակին վերջաբանը՝ գրական դոհար մ'է, և պէտք է որ, իբրև հանգանակ ազգայնութեան, ճըշմարիտ Հայերն բերնուց սովրին:

Տեսէ՛ք, ի՜նչ դեղեցիկ և ճարտար ու սրտորսակ ոճով կը համակուռէ ազգային կեանքը, Հայուն վիճակը.

«Մեր ազգը չա՜տ դարեր և չա՜տ պորտեր բարոյապէս ապականուել է. սորուկի ախտերը նորա մէջ խորունկ արմատներ են ձըգել. մի-երկու յօդուածներով, մի երկու ոտանաւորներով նա չի ուղղուիլ. նորա վրայ չա՜տ պէտք է քրանիլ, որ նա մի ճնճղուկի քայլափոխ առնէ դէպ ի բարոյական ճանապարհը:

«Կեղծաւորութիւնը այնպէս տարրացել է մեր թշուառ ժողովրդի մէջ, որ ասես թէ արգանդից է ժառանգել կամ մոր կաթի հետ է ծծել. ամենի բերանումն բարի և առաքինի խօսքեր են, մինչդեռ առաքինութեան հոտն անգամ չկայ նոցա բարքի և բնաւորութեան մէջ: Ոչուտմը, գիտութիւնը ո՛չ թէ ուղղում են մեր հայի բարքը, այլ նոցա մոլութիւններու վրայ միայն աչք խարող վարագոյր են ձգում. . . Ամենակրթեալ հային (չա՜ւ է խոստովանիլը) թէ մի փոքրը ինչ քերես՝ տակից անպատճառ Թմբուկի, Սալմաստեցի խաչագող դուրս կ'գայ.... Ո՛չ դպրոց, ո՛չ մամուլ, ո՛չ թատրոն, ո՛չ եկեղեցի կարող են մեր ազգը ազատելու այս բարոյական ախտերէն, մինչ այն արուեստի հմտութիւնը և աշխատասիրութիւնը սիրտ մերան, մաքրեն նորան և տպաքինեն նորա հազարամեայ չարաւոտ խոցերը.... Ահա՛ իմ համոզմունքս, ահա՛ իմ հատու վկայութիւնը:»

Վերոյիշեալ ղգայուն տողերէն յետոյ, Պ. Երեւելի բանաստեղծը՝ Կ. Պոլսոյ վերայ կը դարձնէ իւր ուշըն և ուրուշը: Ջմռնաւոր՝ կաթողիկոսական ընտրելւոյն վրայ իւր ունեցած հետաքրքրութիւնը յայտնելու: Անցողակի կը հարցնէ թէ՝ «որի՞ն մեզ պիտի առաջարկէք»: Անշուշտ ազատ կաթողիկոսարուին անունը՝ իւր հայրենակցին մօտիկ, իւր սրտին մօտիկ անձնաւորութիւնն կը բաղձայ լինել:

Վերջապէս, նամակէն կ'իմանանք թէ՝ ժողովրդանուէրը բանաստեղծը՝ յառաջիկայ գարնան՝ պատուական Մայէ՛ էզ պիտի վայելէ Բաֆդէի ափը:

Ա.յս առթիւ Պ. Պատկանեան՝ կը գրկատցանէ Պ. Նիկողոսեանին թէ՝ «ինձ միտակ չես թողնիլ քանի մի օր . . . այդ ծով-քաղաքի մէջ: Ի հարկէ բայ ի քեզ ո՛չ մի ծանօթ չունեմ. ամեն բան դու պիտի ինձ ցուցնես, առանց քեզ կը կորչիմ՛»

Թո՛ղ չզարմանայ Պ. Պատկանեան, երբ լսեմ թէ՝ ի Պոլիս, թէ և ինքն՝ յաճախէ անծանօթ, բայց յանուանէ ծանօթ է շատերուն, և թո՛ղ փոյթ չընէ թէ ըսէ՛ կը մըննայ ատ ու կէ կրնէ, և իրեն առաջնորդելու պատիւն՝ միայն Պ. Նիկողոսեանն կ'ստանձնէ սիրով:

Ջեմք ուղեր այժմէն կանխել և նախապաշարել ընթերցողքն թէ, երբ Պ. Պատկանեան վոսփորն ողջունէ, ինչ ներշնչմունքներու տակ պիտի յօրինէ ի սկզբան իւր տաղերը, և ինչ դգայութիւններով պիտի համակուի և վերադառնայ այս ծով-քաղաքի ծովացեալ դարձուածոյ մէջէն. . . : (*)

15 դեկտ. 84
Ի Գատը-գիւղ

Ա. Ծ. Ա.յվազեան

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

Կը հաւատան թէ Ֆրանսա, յառաջիկայ շաբթու մէջ պիտի պատսխանէ անգլիական առաջարկութեանց, որք Եգիպտոսի ելեւմտից կը վերաբերին: Կ'ըսուի թէ Ֆրանսայի պատասխանը պարզապէս մերժման մը համաղօր պիտի լինի: Մէմորիալ Տիբլոմաթիք լրագրին խօսքին նայելով, որ սովորաբար աղոյգ տեղեկութիւններ ունի, եւրոպական բոլոր տէրութիւնք պիտի պահանջեն Անգլիայէն, որպէս զի նոր առաջարկներ ներկայէ իրենց, ըստ որում արդէն նշած առաջարկութիւնք եգիպտոսի ելեւմտից վերահսատատութեան խընդիրը լուծելու բնութիւն չունին: Սէնդ-Ջէյմսի դահլճին պատասխանն ատանալէ յետոյ, մեծ տէրութիւնք հաւատար դործակցութեան մը պատահականութեան ի՛րը կարծիք պիտի յայտնեն, որոյ թելադրութիւնը Պամարդ խմասնին կը վերագրուի:

Ցարդ Բ. Դուռը միայն ուղղակի նկատողութեան առած է բրիտանական դրաւման խնդիրն, որ հիմը կը կազմէ այն կարգադրութեան, որոյ հնգուամն յանձնուած է Օամ. յատուկ դեսպանութեան մը, որ ի մօտոյ Լոնդրա պիտի ուղեւորի կամ արդէն ուղեւորեցաւ: Թուրքիա այս միջոցիս լաւագոյն կացութեան մը մէջ կը դտնուի՝ վերաբերմամբ Անգլոյ և Եգիպտական խնդրոյն: Նեղոսի ափանց վերայ Անգլիոյ հետ դործակից չուղլով, և եւրոպական տէրութեանց միջեւ կարծեաց փոխանակութեանց առջեւ իւր բռնած դգոյշ ընթացքով և սպատողական դիրքով; Բ. Դուռն այժմդործելու կատարեալ աղատութիւն կը վայելէ: Բոլոր տէրութիւնք անձկութեամբ կ'սպասեն որ Բ. Դուռն յայտնէ իւր կարծիքը, դի մի կողմէ Կ. Պոլսոյ կառավարութեան և միւս կողմէ Վիէննայի, Պէրլինի և Բեդրսպուրկի կառավարութեանց միջեւ կեցող մտերմական յարաբերութեանց նայելով, դիւրահասկանալի է որ Բ. Դրան որոշումը մեծ կշիռ պիտի ունենայ միջազգային պայմանագրութեանց կշռոյն մէջ:

Ռուսիա արդէն կէս-պաշտօնապէս նախատեսել տուեր է Օամ. կառավարութեան որ, եթէ անդլիական զօրաց Եգիպտոսէ մեկնման խնդիրն անխուսափելի պայման մ'ընէ իւր հաւանութեան առ անդլ. առաջարկս, ինք այժ պիտի տայ նման՝ իւր բոլոր աջակցութեամբ: Ա.յս մտօք բանակցութիւնք սկսեր են Կ. Պոլսոյ և Պէրլինի միջեւ:

Ա.յս պարագայ ըստ բաւականի կը բացատրէ այն թախանձանքն, որով Ֆրանսական Սուար լրագրին և փարիղեան ուրիշ թերթեր կը մղեն Ֆրանսական կառավարութիւնն՝ ուղղակի Բ. Դրան հետ համաձայնելու, քանի որ դեռ ժամանակ կայ:

ՋԱՐԴ Ի ԲՈՐԻՆԱ

Անդլիական Սթանտարտ լրագրին Շանհայիէն առնուով հերիար հեռագիր մը հրատարակած է, որ մանրամասն տեղեկութիւններ կուտայ Բորնէայի մէջ պատահած վերջին յեղափոխութեան վրայ:

(*) Վաղը պիտի հրատարակենք ապագանուէր բանաստեղծ Քամառ-Քաթիպայի նամակը:

«Առաջին չարժուժը, կ'ըսէ յիշեալ հեռագիրը, Բորէայի նախարարութեան դէմ ուղղեալ էր, որ կ'ամբաստանուէր թէ կողմնակցութիւն կ'ընէր Չինաստանի, ձաբոնական գերիշխանութեան կուսակիցք չարդեցին եօթն նախարարներն, և ստիպեցին թագաւորն, որպէս զի նոր նախարարութիւն մը կազմէ, ընտրեալ ձաբոնի բարեկամներէն։ Բայց Չինացիք սթափելով իրենք ևս յարձակեցան նոր նախարարաց վրայ և սպաննեցին զանոնք։ Կը պատմուի թէ Մինկ-Մինկ իչխանն, որ թագուհւոյն հօրեղբայրն է, մահացու կերպիւ վիրաւորուեր է յիշեալ երկու կոտրածներէն յետոյ։

«Թագաւորն յաջողեցաւ փախչիլ։ Իւր մեկնումէն յետոյ, մայրաքաղաքը ճչմարիտ կոտորածի մը, գլխատութեանց և արիւնհսկայ կռիւներու թատր եղաւ։ Չինական և ձաբոնական զօրքերն, որք քաղաքէն դուրս կը գտնուէին անխիղճ յարձակում կրեցին Բորէացի զօրքերէն։

«Չինաստան և ձաբոն զօրք ղրկեցին ի Բորէա՝ բարեկարգութիւնը վերահաստատելու համար։

«Ձաբոնական կուսակցութիւնն է անշուշտ այս յեղափոխութեան թելադրիչն։ Ձաբոնի հիւպատոսն անգլիական հիւպատոսարանն ապաւինեցաւ։ Անգլ. հիւպատոսն ապաւէն տուաւ նաև Միացեալ Նահանգաց դեսպանին, ինչպէս նաև քանի մը բարձրաստիճան պաշտօնատարներու, յորս կը գտնուէր պ. վոն Միւլլենտորֆ, դեր-նախագահ արտաքին գործոց նախարարութեան պաշտօնատան։ Իւր ազդեցութիւնն ու տեսութիւնները յայժ անժողովրդական կացուցած են զինք ձաբոնական կուսակցութեան մէջ։

«Ձաբոնի դեսպանը բացակայ էր այս դէպքերու միջոցին։ Կը կարծուի թէ, ձաբոնցի պաշտօնատարք իրենք իսկ կրակ տուեր են դեսպանատան՝ իրենց հակառակորդներն ամբաստանելու և չփոթութիւնն աւելցնելու համար։»

Բորէա Չինաստանի հիւսիսային արեւելեան կողմը թերակղզի մ'է ձաբոնի ծովուն և Դեղին ծովուն միջեւ, 8,000,000 բնակչօք։ Չինաստան և ձաբոն դարերէ ի վեր կը մրցին իրենց գերիշխանութեան ներքեւ առնուլ զԲորէա, որոյ բնակիչք յայժ աչխատասէր են, և արդէն քանիցս զանազան լանդրոց առթիւ զօրք ղրկած են ի Բոէրա, ուր սոյն յեղափոխութեան միջոցին եւս Չինական և ձաբոնական զօրք կը գտնուէին։ Չինացիք և ձաբոնցիք զիրար կ'ամբաստանեն իբրեւ թելադրիչ սոյն յեղափոխութեան, որպէս զի առիթ ունենան իրենց գերիշխանութիւնը տարածելու սոյն երկրին վրայ։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ՝

Դերմանացի Հորն էֆէնտի մաքսատանց վարչութեան խորհրդական անուանեցաւ Իւլայի Ա. աստիճանաւ։

Պ. Վէլիչքոֆ՝ Արեւելեան Րումելիի առանձնաշնորհեալ նահանգին կրթական տնօրէն, Տոքթ. Սաքանոֆ՝ հանրօգուտ չինութեանց տնօրէն, Պ. Մէճարոֆ՝ արտաքին գործոց տնօրէն անուանեցան։

—Աւստրիական դեսպան Պ. Բալիչէ և Պարսկական դեսպան Մխրզա Մոհսին խան՝ շաբաթ երեկոյ ուշ ատեն Բ. Դուռն երթալով՝ տեսակցեցան Մեծ-Եպարքոս Բարձրը։ Սայիտ փաշայի և արտաքին գործոց նախարար Վսեմ. Ասիմ փաշայի հետ։

—Պրուսելի Օսմ. դեսպան Ընթէֆանաքի Դարաթէոտորի էֆէնտի վերջին օրերս Պէլճիոյ Լէոպոլտ թագաւորին ներկայանալու պատիւ ունենալով, Ն. Վ. Սուլթանին մեկ ինքնագիր նամակն ի պատասխանի այն նամակին, որով Պէլճիոյ թագաւորը չնորհակալութիւն յայտնած էր իւր օգոստափառ լծակցին ընծայեալ Շէֆթաղաթի պատուանշանին համար։

— Թէպէտ Հավասի հեռագիրը մը վերջին օրերս ծանուցած էր թէ, Սըր Լ. Թորընթըն Պոլսոյ անգլիական դեսպան անուանած էր ի պաշտօնէ, սակայն Մէմօրիալ Տիփլոմատիք լրագիրը կը պնդէ թէ, Մատրիտի անգլ. նախորդ դեսպան Սըր Ռոպէրթ Մօրիէ պիտի յաջորդէ Լորտ Տըֆրինի։

—Մէքսիկական ծովու իտալական նաւախումբն, որ Ֆրանքաֆի ծովապետին հրամանայ նեղքեւ կը գտնուի և հինգ մարտանաւերէ կը բաղկանայ, արդէն Ալպանիոյ ջուրերն հասեր է։

— Դանուբի միջազգային յանձնախմբին Օսմ. պատուիրակ Դարաթէոտորի էֆ. Ալսարիական ձիւնոյ չոգենաւով մայրաքաղաքս վերադարձաւ։

—Դատական և կրօնական գործոց նախարար Հասան Ֆէհմի փաշա՝ շաբաթ օրն Հանրային կրթական նախարար Մուսթաֆա փաշայի հետ մասնաւոր տեսակցութիւն մ'ունենալէ յետոյ՝ Շէյխ-իւլ-իսլամութեան պաշտօնատունն երթալով՝ նախագահէց Մէճլիսի վերաքննութեամբ զբաղող յանձնախմբին։

— Ինչ ինչ զրոյցներու նայելով, կ'ըսէ Մօնիթէօր, Հասան Ֆէհմի փաշայի ի Լոնտրա մեկնումն յետաձգուելը է մինչև ցնոր հրաման։

—Ռուսական դեսպան Պ. ոը նէլիտոֆի որդին ծանրապէս հիւանդ լինելով, արտաքին գործոց նախարար վ. սեմ. Ասիմ փաշա իւր թարգմանն կիւլպենկեան Միքայէլ էֆէնտին ռուսական դեսպանատունը ղրկեց նորա որպիսութիւնն հարցընելու համար։

—Թէրճէմանը Հադիգաթ կը ծանուցանէ թէ, վ. Ս. Սուլթանն հրաման ըրեր է որ մայրաքաղաքիս և շրջակայից այն ամեն վիրաւորներն որք ցարդ գիշերներն չեն լուսաւորուիր, այսուհետև քարիւղի լապտերներով լուսաւորուին։ Ուսոի հրաման տրուեր է Արքունի Թնթանօգարանի վարչութեան և գաղաքապետութեան, որպէս զի պէտք եղած լապտերներու ձողերը պատրաստեն։

—Մօնիթէօր Օրիանթալ կը ծանուցանէ թէ, չարաթ առաւօտ պետական բարձրաստիճան պաշտօնատարի մը դէմ անճահ յարձակումներ պարունակող յայտարարութիւն մը վակցուած գըտնուեր է ի Բերա Բոսֆոր վիրագին անկիւնը։ Այս ձախող յայտարարութիւն ֆրանսերէն գրուած էր։ Ոստիկանութիւնը կը փնտռէ նորա հեղինակները։

—կը ծանուցուի թէ, Լվգաֆի նախարար Բեամիլ փաշա դատական գործոց նախարարութեան պաշտօնն ևս պիտի վարէ առժամապէս ի բացակայութեան Հասան Ֆէհմի փաշայի, որ, ինչպէս յայտնի է, արտասովոր պաշտօնով Լոնտրա պիտի ուղևորի։

—Փիլիպէէն կը գրեն Մօնիթէօր Օրիանթալ լրագրին թէ, Սոֆիայի Մակեդոնական մասնախումբն որոշեր է յառաջիկայ յունվար 14ն ընկերասէր Ֆրանքօ-Ռուսական լրագիր մը հրատարակել ի Սոֆիա, «Ձայն Մակեդոնիոյ» անուամբ։ Ռուսերիոյ և Արեւելեան Րումելիի մէջ հանգանակութիւնք բացուեր են այս հրատարակութեան ծախքն հոգալու համար։

—Ատանա-Մերսինի երկաթուղւոյ շինութիւնք մեծ վութաջանութեամբ յառաջ պիտի տարուին ի մօտոյ։ Մայրաքաղաքէս նշանաւոր երկրաչափ մ'ի մօտոյ Մերսին պիտի երթայ շինութեանց տնօրէնութիւնն ստանձնելու համար։

—կայսերական հրամանագիր մը վերջին օրերս պատուիրած էր զինուորական ջրանկրաց խմբին հրամանատար Զէյէնեի փաշային, որպէս զի տեղեկագիր մը պատրաստէ այս խմբին մէջ մտածանելի բարենորոգմանց վերաբերմամբ։ կը ծանուցուի թէ, Ն. Վսեմութիւնն իւր տեղեկագիրն աւարտելով, մատուցեր է Վ. Ս. Սուլթանին։

—Վիլհելմ կայսրը Դերմանական պատուանշան մը չնորհեր է Մահմուտ Շեֆքի փաշայի։

—Հալէպէն կը գրեն Բերայի լրագրաց թէ, տեղւոյն Ծխախոտի Րէժիի վարչութիւնը մեկ ամսոյ մէջ 4,000 հոգւոց մաքսանենգական ծխախոտ ձեռք անցուցեր է։

—Ֆար տիւ Պոսֆոր կ'ըսէ թէ քարիւղէն առնուելիք մեծագոյն տուրք Խնդիրն առժամեայ լուծումմ'ստացած կրնայ համարուիլ։ Ուրդարեւ այս խնդիրը քարիւղի մաքսատրոց խնդրոյն հետ ի միասին բանակցութեանց նիւթ պիտի լինի։ Ռուսիա, որ ամենէ աւելի շահ ունի այս խնդրոյն մէջ, կ'երեւի թէ լինք պիտի աւարտէ այն բանակցութիւններն, որք երկար ժամանակէ ի վեր առկախ կըմնան Ամերիկեան դեսպանատան հետ։

—Ուրքաթ գիշեր ի Բերա թէքէ վաղոցին մէջ այրող կարասեայ մեծ վաճառատունն 50,000 ֆրանքի ապահովագրեալ է եղեր Հէլվէթիա անուն ապահովագրիչ ընկերութեան կողմէ։

—Եգիպտոսի ներքին գործոց նախարարութիւնը Թունուզի Մուհամմէտ Պայրամ անուն շէյխի մը պատուոյ նշան շնորհեր է Մահմուտիէ շքանշանի (աշխարհ։) անուամբ պարգեւելն նոր թերթի մը հրատարակելու։

—Յայտնի է թէ Օսմ. Թղթատարական վարչութիւնը դատ բացած էր Ֆրանսական Ֆրէսինէի ընկերութեան դէմ, այն դրամածրարներու նկատմամբ, որք խրեալ Աղի շոգենաւին մէջ կը գտնուէին, և դուրս Ֆրանսական ընկերութիւնը վճռակամ վաճառաց նմանեցնել կ'ուզէր։ Ֆրանսական դեսպանատունը միշտ չուզեր ճանչնալ Ծովային առևտրական առևնին վճիռն՝ որ նպաստաւոր էր Օսմ. Թղթատարական վարչութեան, և դրամածրարք կը պահուին հիւպատոսարանին մէջ։

Մօնիթէօր կ'իմանայ թէ, արտաքին գործոց նախարարութիւնը՝ դրամածրարաց տէրերուն անդադար բողոքանաց առջեւ, վերջին օրերս նոր ծանուցագիր մ'ուղղեր է Ֆրանսական դեսպանատան՝ վճռագրին գործադրումը պահանջելու համար, և դիտաւորութիւն յայտներ է Ֆրանսական հպատակ դործերը չկարգադրել, մինչև որ գոհացուցիչ պատասխան մը ձեռք բերուի։

—Մօնիթէօր Օրիանթալ կ'ըսէ թէ Օսմ. Թղթատարութեան վարչութեան լմնալով որ, դրամածրարներու նախորդ տնօրէն Նազմի էֆ. իւր դողցած դրամածրարներէն մի քանին Բեյէկ-օղլուէանուն դրամատիսի մը յանձնած էր, անմիջապէս իսկ տուեր է դատական իշխանութեան, որ հարցաքննութեան ենթարկէր է դրամատիսը։

Այս հարցաքննութենէն, ինչպէս նաև դրամատիսին տումարներուն քննութենէն տեսնուեր է որ, Նազմի էֆէնտի երբեմն 100 ոսկի տուած է Բեյէկ-օղլուի, որ քիչ ժամանակ յետոյ ետ հատուցեր է 30 ոսկին։ Ուսոի Նազմի էֆէնտի դեռ 70 ոսկի պահանջ ունէր դրամատիսէն. բայց զարմանալի է որ Նազմի էֆէնտի բացորոշապէս կը ժխտէ Բեյէկ-օղլուի դրամ տուած լինելը։ Քննութիւնը կը շարունակէ։

—Թուլուզէն դեկտ. 19 թուով կը գրեն թէ, Տիկին Բլոմիս-Հիւկ, որ ինչպէս յայտնի է, ի փարիզ դատական նախարարութեան պաշտօնատան մէջ հրաղէնով զարկած սպաննած էր իւր կնային պատիւն արատաւորող Մօրէն անուն անձ մը, սկսած է նմանոցներ ունենալ։ Թիւսթէն վիէօ անուն դերձակ մը լեվալուէրի չորս հարուած արձակեր է Պէրնար Պրիւնէ անուն դաստիարակի մը վրայ, որ ժիւսթէն վիէօի քրոջ հետ ժամանակ մը սիրաբանելէ յետոյ մերժուած լինելով, դրեթէ ամեն օր անանուն նամակներ կը գրէր ընդդէմ վիէօ ընտանեաց։ Ժիւսթէն վիէօ որոշեր է անձամբ անձին լուծել իւր քրոջ վրէժը։ Պրիւնէ սրունքէն վիրաւորուեր և վիէօ ձերբակալուեր են։

ԱՋԳՈՑՈՒԹԻՒՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պատր. Դեր. Տեղապահն Երէկ առաւօտ Վ. Ս. Սուլթանին անձնական դանձուն նախարար վ. սեմ. Յակոբ վիշայի ապարանն երթալով՝ չնորհաւորեց Ն. Վսեմութեան անուան տարեդարձը։

Ն. Գերազանցութիւնն ապա այցելութիւն տուաւ նաև վ. սեմ. Նուրեան և Ապրոյ էֆէնտիներուն։

—

Երուսաղէմայ Ա. Ս. Պատրիարք Հօր վիճակը քանի մը օրէ ի վեր ղժալապէս ծանրացած լինելով, երէկ առաւօտ յատուկ «Տէր ողորմեա» ըսուելոյ Մայր Եկեղեցւոյ մէջ ի բժշկութիւն Ն. Ա. Ս. Ս. Աստուածութեան։

—

Բեռլրսպուրգի Հայ ուսանողաց կողմէ ծանուցեալ սրտաթեայ խաչանէ պոակն երէկ մայրաքաղաքս հասած լինելով, յառաջիկայ կիրակի օրը հոգելոյս Ս. Պատրիարք Հօր դերեզմանին վրայ պիտի դրուի։

Մշոյ Ներսէսեան վարժարանի սանուց կողմէ երէկ պսակ մը դրուեցաւ հոգելոյս Ներսէս Ս. Պատրիարք Հօր դերեզմանին վրայ, ձեռամբ Հայոց Միացեալ ընկերութեան։

—

Սաոյդ աղբիւրէ կ'իմանանք թէ, Արեւելքի տնօրէն Ժողովն ամեն ճիգ կը թափէ Հաճնոյ կարծեցեալ բանի ամուսնութեան նկատմամբ կրօն. Ժողովոյ պաշտօնական աղդին հրատարակութեան յետաձգել տալու համար։ Տնօրէն Ժողովոյ անդամներէն մին այս առաւօտ կանուխ

—Լա՛, ըսաւ, թող տայ գնայ, արդէն ու-
րիշ տարիք մը չունի, մինչ ես ծերա-
ցայ, ինծի հարկաւոր է ուժեղ մարդ մը,
որ ինծի հետ մշակէ հողս, ինծի հետ
հնձէ, ինծի հետ կալսէ, ինծի հետ
ծեծէ, ինծի հետ ցանէ, ինծի հետ
ամէն գործ ընէ, որ ես ալ չեմ կրնար
ընել։

Ու ձայնը փոխելով՝ ըսաւ.

—Ինչպէ՞ս կ՚ուզես, որ ես ալ քեզ
չսիրեմ, երբ դուն ինծի հետ այդպէս
կը խօսիս։

Ու ձայնը նորէն փոխելով՝ ըսաւ.

—Ես ալ քեզ կը սիրեմ, Ռուֆոս, ես
ալ քեզ կը սիրեմ, ինչպէս որ հայրը
կը սիրէ իր միակ զաւակը։

Ռուֆոս ուրախութենէն ցնծաց, ինք-
զինք չկրցաւ պահել, ոտքի ելաւ, ձեռ-
քերը տարածեց, ուզեց գրկել հայրը,
բայց Պօղոս ետ քաշուեցաւ, ձեռքով
նշան ըրաւ, որ նստի, ու ըսաւ.

—Ռուֆոս, ես քեզ կը սիրեմ, ինչպէս
որ հայրը կը սիրէ իր միակ զաւակը,
բայց ես քեզ չեմ ուզեր ինծի հետ
հնձող, կալսող, ծեծող, ցանող, ամէն
գործ ընող։ Ես քեզ կ՚ուզեմ ինծի հետ
ուսումնասիրող, ինծի հետ աղօթող,
ինծի հետ ուխտի երթալու համար։
Ես քեզ կ՚ուզեմ ինծի հետ ուրիշ
քրիստոնեաներու տուներ երթալու
համար, որպէսզի ես ալ քեզ հետ
ուրիշներ սիրեմ։ Ես քեզ կ՚ուզեմ ինծի
հետ ուրիշներ սիրելու համար։

Ռուֆոս ուրախութենէն ցնծաց, ինք-
զինք չկրցաւ պահել, ոտքի ելաւ, ձեռ-
քերը տարածեց, ուզեց գրկել հայրը,
բայց Պօղոս ետ քաշուեցաւ, ձեռքով
նշան ըրաւ, որ նստի, ու ըսաւ.

—Ռուֆոս, ես քեզ կը սիրեմ, ինչպէս
որ հայրը կը սիրէ իր միակ զաւակը,
բայց ես քեզ չեմ ուզեր ինծի հետ
հնձող, կալսող, ծեծող, ցանող, ամէն
գործ ընող։ Ես քեզ կ՚ուզեմ ինծի հետ
ուսումնասիրող, ինծի հետ աղօթող,
ինծի հետ ուխտի երթալու համար։
Ես քեզ կ՚ուզեմ ինծի հետ ուրիշ
քրիստոնեաներու տուներ երթալու
համար, որպէսզի ես ալ քեզ հետ
ուրիշներ սիրելու համար։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅՈՑ ՍՐԲՈՅ ԵՐԿԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ

1885 Տարի

ԿԱՆՈՆԱԳՐՔ ՕՐԱՑՈՑԸ

ԴԱՒԹԻԹ Ա. ՓԱՓԱԶԵԱՆ
Ս. ՓԱՐԻԶԻ ՄԵԾ. ՀԱՅՈՑ ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ
ՎԱՐԺԱՊԵՏ (ՔԱՀԱՆԱ)

Տպուեցաւ Ս. Պատրիարքարանիս Հայոց Տպարանին մէջ։

—

Կանոնագրութիւնս տպագրուած է 1885 Տարւոյ Մայիս 17 թուականին։

ԴԱՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Ա. Ընդհանուր Ժողովոյ անդամներ։

Բ. Ընդհանուր Ժողովոյ ատեանի պաշտօնեայք։

Գ. Ընդհանուր Ժողովոյ ատեանի գործակալներ։

Դ. Ընդհանուր Ժողովոյ ատեանի գործակալներու պարտականութիւնք։

Ե. Ընդհանուր Ժողովոյ ատեանի գործակալներու ընտրութիւն։

Զ. Ընդհանուր Ժողովոյ ատեանի գործակալներու ժամանակ։

Է. Ընդհանուր Ժողովոյ ատեանի գործակալներու պաշտօնէ հրաժարելը։

Ը. Ընդհանուր Ժողովոյ ատեանի գործակալներու պաշտօնէ վտարելը։

Թ. Ընդհանուր Ժողովոյ ատեանի գործակալներու պաշտօնէ հրաժարելուն կամ վտարուելուն պարագային ընելիք։

Ժ. Ընդհանուր Ժողովոյ ատեանի գործակալներու պարտականութիւնք։

ԺԱ. Ընդհանուր Ժողովոյ ատեանի գործակալներու ընդհանուր պարտականութիւնք։

ԺԲ. Ընդհանուր Ժողովոյ ատեանի գործակալներու ընդհանուր իրաւունք։

ԺԳ. Ընդհանուր Ժողովոյ ատեանի գործակալներու ընդհանուր պարտականութիւնք։

ԺԴ. Ընդհանուր Ժողովոյ ատեանի գործակալներու ընդհանուր իրաւունք։

ԺԵ. Ընդհանուր Ժողովոյ ատեանի գործակալներու ընդհանուր պարտականութիւնք։

ԺԶ. Ընդհանուր Ժողովոյ ատեանի գործակալներու ընդհանուր իրաւունք։

ԺԷ. Ընդհանուր Ժողովոյ ատեանի գործակալներու ընդհանուր պարտականութիւնք։

ԺԸ. Ընդհանուր Ժողովոյ ատեանի գործակալներու ընդհանուր իրաւունք։

ԺԹ. Ընդհանուր Ժողովոյ ատեանի գործակալներու ընդհանուր պարտականութիւնք։

Ի. Ընդհանուր Ժողովոյ ատեանի գործակալներու ընդհանուր իրաւունք։

ԻԱ. Ընդհանուր Ժողովոյ ատեանի գործակալներու ընդհանուր պարտականութիւնք։

ԻԲ. Ընդհանուր Ժողովոյ ատեանի գործակալներու ընդհանուր իրաւունք։

ԻԳ. Ընդհանուր Ժողովոյ ատեանի գործակալներու ընդհանուր պարտականութիւնք։

ԻԴ. Ընդհանուր Ժողովոյ ատեանի գործակալներու ընդհանուր իրաւունք։

ԻԵ. Ընդհանուր Ժողովոյ ատեանի գործակալներու ընդհանուր պարտականութիւնք։

ԻԶ. Ընդհանուր Ժողովոյ ատեանի գործակալներու ընդհանուր իրաւունք։

ԻԷ. Ընդհանուր Ժողովոյ ատեանի գործակալներու ընդհանուր պարտականութիւնք։

ԻԸ. Ընդհանուր Ժողովոյ ատեանի գործակալներու ընդհանուր իրաւունք։

ԻԹ. Ընդհանուր Ժողովոյ ատեանի գործակալներու ընդհանուր պարտականութիւնք։

Լ. Ընդհանուր Ժողովոյ ատեանի գործակալներու ընդհանուր իրաւունք։

ԼԱ. Ընդհանուր Ժողովոյ ատեանի գործակալներու ընդհանուր պարտականութիւնք։

ԼԲ. Ընդհանուր Ժողովոյ ատեանի գործակալներու ընդհանուր իրաւունք։

ԼԳ. Ընդհանուր Ժողովոյ ատեանի գործակալներու ընդհանուր պարտականութիւնք։

ԼԴ. Ընդհանուր Ժողովոյ ատեանի գործակալներու ընդհանուր իրաւունք։

ԼԵ. Ընդհանուր Ժողովոյ ատեանի գործակալներու ընդհանուր պարտականութիւնք։

ԼԶ. Ընդհանուր Ժողովոյ ատեանի գործակալներու ընդհանուր իրաւունք։

ԼԷ. Ընդհանուր Ժողովոյ ատեանի գործակալներու ընդհանուր պարտականութիւնք։

ԼԸ. Ընդհանուր Ժողովոյ ատեանի գործակալներու ընդհանուր իրաւունք։

Լ

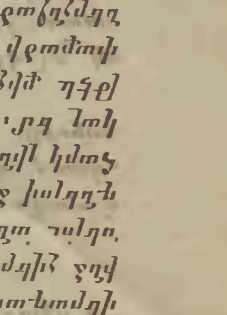

20 Ծուիբ.—93 Դ.

ՉԱՍԱՑՈՒՅՑ

Գ. Ի. ՈՒԿԱՍՅԱՆԻ

Ս Ա Մ Ս Ո Ն

Ա. Ա. Ա.